

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ФИЛОСОФИЯ

29 август 2022 г.

ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА

ВАРИАНТ 1

ЧАСТ 1 (Време за работа: 60 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. Кое е началото на философията според Аристотел?

- А) митът
- Б) незнанието
- В) вярата
- Г) удивлението

2. Кои понятия са ключови за психологическата школа на бихевиоризма?

- А) съзнание и несъзнавано
- Б) стимул и реакция
- В) Аз и Свърх-Аз
- Г) свобода и развитие

3. Според психоанализата човешката психика се състои от:

- А) Аз, Ние, Те
- Б) То, Ти, Аз
- В) То, Аз, Свърх-Аз
- Г) Ти, Аз, Свърх-Аз

4. В кой етап от психо-социалното развитие на човека, според теорията на Ерик Ериксън, основно се формира неговата личностна идентичност?

- А) детство
- Б) юношество
- В) зрялост
- Г) старост

5. Отношението между „Аз не съм добър ученик“ и „Аз искам да стана добър ученик“ е отношение между:

- А) идеален Аз-образ и реален Аз-образ
- Б) огледален Аз-образ и идеален Аз-образ
- В) идеален Аз-образ и огледален Аз-образ
- Г) реален Аз-образ и идеален Аз-образ

6. Кой стил на общуване се отличава с открито изразяване на собствени мисли, чувства и мнения, без да се накърнява достойнството на събеседника?

- А) агресивен стил
- Б) асертивен стил
- В) когнитивен стил
- Г) пасивен стил

7. Как се нарича умението да съпреживяваме емоциите и чувствата на другите?

- А) антипатия
- Б) апатия
- В) емпатия
- Г) симпатия

8. Кое от изброените НЕ Е техника за ефективно и конструктивно общуване?

- А) Аз-послание
- Б) активно слушане
- В) обратна връзка
- Г) високо говорене

9. Кой от изброените модели на поведение се характеризира с готовност за отстъпки и от двете страни в конфликтната ситуация?

- А) компромис
- Б) отбягване
- В) съперничество
- Г) доминиране

10. Кое понятие назовава психично разстройство, при което се преживява прекомерна тъга?

- А) анорексия
- Б) булимия
- В) депресия
- Г) зависимост

11. Кое от изброените действия е характерно за научното изследване?

- А) Доверявам се изцяло на интуицията си.
- Б) Мисля рационално, последователно и целенасочено.
- В) Търся отговори на въпросите си в социалните мрежи.
- Г) Съгласявам се с общоприетото мнение, без да се съмнявам.

12. Как се нарича позицията на хора, които смятат, че техните ценности превъзхождат ценностите на другите?

- А) ценностен универсализъм
- Б) ценностен релативизъм
- В) ценностен символизъм
- Г) ценностен фундаментализъм

13. Според кой философският възглед всичко в света е определено и се случва по необходимост?

- А) анахронизъм
- Б) детерминизъм
- В) анархизъм
- Г) релативизъм

14. Кой израз описва най-точно възгледите на френския философ Жан-Пол Сартр за свободата?

- А) осъзната необходимост
- Б) лично желание
- В) отговорен избор
- Г) случайно събитие

15. Кое от изброените действия се съгласува с категоричния императив на Кант, който изисква да се отнасяш към себе и към другите хора като към цел, никога само като към средство?

- А) Черпиш съседа си по чин с шоколад в междучасието, защото се надяваш да препишеш от него на контролното по математика.
- Б) Родител купува скъп подарък на детето си, защото се надява да свидетелства в негова полза при бракоразводното дело с другия родител.
- В) Ваш семеен познат решава да купи стария апартамент на възрастната си съседка, която има нужда от пари за лечение, а не друг апартамент, който му е предложен от строителен предприемач.
- Г) Учител представя успехите на свой ученик на националната олимпиада по чужд език като своя лична заслуга, макар и да знае, че детето ходи на частни уроци.

16. Коя категория се използва от утилитаристите като критерий за определяне на моралното действие?

- А) дълг
- Б) полза
- В) добродетел
- Г) удоволствие

17. Кое от изброените понятия разкрива разбирането на Аристотел за добродетелта?

- А) интуиция
- Б) съзерцание
- В) мяра
- Г) сила

18. Ако някой е убеден, че животът няма смисъл, то този човек е:

- А) анархист
- Б) нихилист
- В) оптимист
- Г) волунтарист

19. Съгласно философията на Платон красотата е:

- А) идея
- Б) пропорция
- В) преживяване
- Г) въпрос на вкус

20. Какво означава естетическото понятие „катарзис“?

- А) емоционално пречистване с помощта на изкуството
- Б) изкусно подражание на материалния свят

- В) математическо изчисление на хармонични пропорции
- Г) гениално хрумване на велик творец

21. Един аргумент е валиден, когато:

- А) предпоставките са независими едно от друго твърдения
- Б) между предпоставките и заключението няма смислова връзка
- В) от истинни предпоставки следва с необходимост истинно заключение
- Г) от истинни предпоставки следва неистинно заключение

22. Кое е вярно за следния аргумент: „(1) Всички музиканти са артисти. (2) Всички художници са артисти. (3) Следователно всички музиканти са художници“?

- А) предпоставките са истинни и аргументът е валиден
- Б) предпоставките са истинни и аргументът е невалиден
- В) предпоставките са неистинни и аргументът е невалиден
- Г) предпоставките са неистинни и аргументът е валиден

23. Понятието „четириъгълник“ е родово понятие за:

- А) „квадрат“
- Б) „триъгълник“
- В) „равнинна фигура“
- Г) „геометрична фигура“

24. Коя е неформалната аргументна заблуда в следното твърдение: „Ако не се подготвиш за контролното, ще ти спра джобните пари за две седмици.“?

- А) позоваване на личността
- Б) позоваване на незнанието
- В) позоваване на тълпата
- Г) позоваване на силата

25. Властите в държавата трябва да бъдат разделени, за да:

- А) се манипулират по-лесно от властващите
- Б) се създават повече работни места в администрацията
- В) бъдат обслужвани гражданите по-бързо
- Г) бъдат независими и да упражняват взаимен контрол

26. Възгледът, че духът и материята съществуват като две независими една от друга субстанции, се определя като:

- А) монизъм
- Б) дуализъм
- В) плурализъм
- Г) политеизъм

27. Коя философска теория приема опита като първоизточник на познанието?

- А) картезианство
- Б) идеализъм
- В) емпиризъм
- Г) рационализъм

28. Според Платон идеалната държава трябва да се управлява от:

- А) пролетариата
- Б) аристократите
- В) богатите
- Г) философите

29. По формата си на управление Република България е:

- А) народна република
- Б) парламентарна република
- В) конституционна монархия
- Г) президентска република

30. Какво означава принципът за върховенство на закона?

- А) Законите в държавата се налагат от върховния главнокомандващ на армията.
- Б) Гражданите са длъжни да спазват законите, но не и законодателите.
- В) Законите са еднакво задължителни и се прилагат с еднаква сила за всички граждани.
- Г) Гражданите спазват само тези закони, за които смятат, че са справедливи.

**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ФИЛОСОФИЯ
29 август 2022 г.
ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА
ВАРИАНТ 1**

ЧАСТ 2 (Време за работа: 180 минути)

31. В свитъка за свободните отговори напишете анализ по зададения казус, като обърнете внимание на насочващите въпроси/насоките за анализ

Семейството на Пламен има къща на село, която не използва от години. Това е къщата на родителите на неговия баща Георги, разположена в красиво планинско село, построена преди повече от сто години. След смъртта на бабата и дядото, семейството не поддържа и не използва къщата. Георги пътува веднъж в годината до селото и прекарва ден-два в старата къща, където си спомня за детството, родителите си, своите баба и дядо. Малкото на брой останали възрастни обитатели на селото все още го познават и се радват на посещенията му. От няколко години към къщите от селото има интерес от предприемачи, които искат да развият алтернативен туризъм.

Тази година Пламен завършва средното си образование. Решил е да учи в чужбина и иска да замине за САЩ. Кандидатства успешно в няколко университета, но във всички от тях таксата за обучение е много над финансовите възможности на семейството. В този момент предприемачи с интереси в областта на алтернативния туризъм се свързват с Георги и предлагат да купят старата къща, която да превърнат в туристически обект. Парите биха позволили на Пламен да замине за Америка и да плати разходите за първата година от обучението си. Бащата би загубил всякаква връзка със своето родно място и с миналото на семейството си. Георги е склонен да подкрепи сина си, но приятели го съветват да задържи къщата, която да използва след като се пенсионира, за да живее извън големия, мръсен и шумен град или дори да започне собствен туристически бизнес, след като я реставрира.

Насочващи въпроси за анализ на казуса:

- **Кой и какво ще загуби от евентуалната продажба на старата фамилна къща? Кой и какво ще спечели?**
- **Какви ценности са в основата на решението да бъде продадена къщата и какви – в основата на решението да не се продава родовата къща?**
- **Ако бяхте на мястото на бащата на Пламен, бихте ли продали родовата къща, за да финансирате образованието на сина си? Обосновете решението си.**

32. В свитъка за свободните отговори напишете философско есе по един от зададените фрагменти!

1. „Колкото по-интелигентен е човек, толкова повече своеобразие открива у другите хора. За посредствения всички са еднакви.“

Блез Паскал

2. „Ако не можеш да си позволиш да загубиш време, никога няма да откриеш истината.“

Ювал Харари